

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
Oy Yleisradio-Rundradion Ab**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag stadgas om Oy Yleisradio-Rundradion Ab.

Lagförslaget har aktualiserats till följd av den snabbt ökande konkurrensen inom rundradioverksamheten och framför allt sedan aktiebolaget MTV har ansökt om egen koncession. I detta sammanhang är det nödvändigt att definiera vilka uppgifter den allmännyttiga rundradioverksamheten bör ha och hur verksamheten skall finansieras. Utan tillgång till klara mediepolitiska lösningar kan verksamhetens existens och finansieringen av denna äventyras. Principen gällande allmännyttig verksamhet — ibland kallad public service-principen — förpliktar Oy. Yleisradio Ab. att i sin programpolitik beakta flera olika intressen. Inom det kommersiella programutbudet saknas framför allt flertalet typer av dokumentärprogram, konst- och kulturprogram, undervisningsprogram samt program för minoriteter och etniska program. Alla Oy. Yleisradio Ab:s program har inte en stor tittar- eller lyssnarkrets, men programutbudet inom ramen för den allmännyttiga rundradioverksamheten har också andra kvalitetskriterier än tittarsiffrorna.

I propositionen föreslås att Oy Yleisradio-Rundradion Ab skall vara ett aktiebolag som bedriver rundradioverksamhet i allmännyttigt syfte och som verkar direkt med stöd av lag och utan särskild koncession. Enligt förslaget skall staten äga minst 70 % av bolagets aktier. Enligt propositionen ändras bolagets namn så att det blir tvåspråkigt.

I propositionen bestäms hur förvaltningen

för Oy Yleisradio-Rundradion Ab skall ordnas. Det föreslås att bolaget skall ledas av ett förvaltningsråd som riksdagen väljer för fyra år i sänder. Avsikten är att skapa en ledningskultur som är mera företagsmässig än tidigare och där verkställande direktören och styrelsen har till uppgift att leda bolagets verksamhet och svara för den i enlighet med förvaltningsrådets direktiv. Det är sannolikt att ledningens partipolitiska förankring härigenom kommer att minska avsevärt och att klart större uppmärksamhet kommer att fästas vid yrkeskunskapen.

Enligt förslaget skall Oy Yleisradio-Rundradion Ab alltjämt i huvudsak finansiera sin verksamhet genom licenser. Regeringen har vid utarbetandet av propositionen utgått ifrån att MTV Oy också i framtiden betalar en s.k. public service-avgift. Det föreslås att Oy Yleisradio-Rundradion Ab inte skall ha rätt att sända reklam, med undantag av vissa situationer där statsrådet kan bevilja tillstånd till reklamsändningar. Statsrådet skall fortfarande besluta om licensernas storlek.

Avsikten är att den övriga elektroniska kommunikationen också i framtiden skall regleras genom koncessioner som statsrådet beviljar. Det föreslås att trafikministeriet skall förpliktas att särskilt beakta verksamhetsbetingelserna för den allmännyttiga rundradioverksamheten i samband med att ministeriet bereder koncessioner eller andra lösningar.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 1994.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	4.1. Ekonomiska verkningar	7
1. Inledning	3	4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	7
2. Nuläge	3	4.3. Miljöeffekter	8
2.1. Lagstiftning och praxis	3	4.4. Verkningar för medborgarna	8
Lagstiftning	3	5. Beredningen av propositionen	8
Koncessioner	3	5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial .	8
Oy. Yleisradio Ab.	4	5.2. Remissutlåtanden	9
2.2. Den internationella utvecklingen och lag- stiftningen i utlandet	4	DETALJMOTIVERING	9
2.3. Bedömning av nuläget	6	1. Lagförslaget	9
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen .	7	2. Närmare stadganden och bestämmelser	13
3.1. Mål och medel	7	3. Ikraftträdande	13
3.2. De viktigaste förslagen	7	4. Lagstiftningsordning	13
4. Propositionens verkningar	7		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

För medborgarna är rundradiosändningarna en viktig kanal när det gäller att få information, samtidigt som sändningarna har kommit att bli viktiga förmedlare av kulturella dimensioner. Eftersom en egen programproduktion är kostsam har inköpen av utländska program blivit relativt omfattande, vilket i sin tur har lett till en skenbar accentuering av framför allt den anglosaxiska kulturen. För att också den nationella kulturen skall kunna hävda sig i medierna bör man stödja produktionen och framförandet av program med nationell förankring. I detta sammanhang utgör Oy. Yleisradio Ab. en central faktor. Bolagets verksamhet finansieras med licenser och närmast av denna orsak anses det att bolaget kan påföras speciella plikter när det gäller att värna om den finländska kulturen.

I och med den ökade och skärpta konkurrensen bör man aktivt gå in för att uppehålla lyssnarnas och tittarnas intresse genom valet av programutbud. Ifall de som utövar rundradioverksamhet genom sin programproduktion försöker tävla inom ett och samma fält, leder detta till att samtliga kanaler har ett likartat programutbud.

I syfte att planera Oy. Yleisradio Ab:s långsiktiga verksamhet så att den kan besvara ovan nämnda utmaningar är det skäl att trygga bolagets ekonomi även på lång sikt. Av denna orsak har regeringen avfattat föreliggande lagförslag.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Lagstiftning

Rundradioverksamheten regleras av följande centrala stadganden:

- 1) lagen angående radioanläggningar (8/27),
 - 2) lagen angående rätt för statsrådet att till ett aktiebolag överlåta den egendom, som för rundradioverksamheten till staten anskaffats (216/34),
 - 3) radiolagen (517/88) samt
 - 4) radioansvarighetslagen (219/71).
- Sändningsverksamhet via ledningar regleras

dessutom i kabelsändningslagen (307/87). Programöverföring över telenät regleras i telelagen (183/87).

Med stöd av ovan nämnda lagar har stadganden på lägre nivå givits, av vilka de centrala är förordningen om radioanläggningar (859/92), statsrådets beslut om antalet medlemmar i förvaltningsrådet för Oy. Yleisradio Ab. (266/49), radioförordningen (821/88), förordningen angående statens radiofond (1000/80) och statsrådets beslut om avgifter för televisionslicens (861/92).

Kabelsändningslagen kompletteras av kabelsändningsförordningen (526/87) och av vissa andra stadganden och föreskrifter som har givits med stöd av denna lagstiftning.

Lagen angående radioanläggningar innehåller stadganden om beviljande av koncession för rundradioverksamhet samt ett grundläggande stadgande om televisionslicenser. Stadganden i anslutning till Oy. Yleisradio Ab:s verksamhetsprinciper samt riksdagens och statsrådets medverkan i bolagets förvaltning ingår i lagen angående rätt för statsrådet att till ett aktiebolag överlåta den egendom, som för rundradioverksamheten till staten anskaffats. I radiolagen stadgas om tekniken gällande radiokommunikation samt om användningen av frekvenser.

Koncessioner

Med stöd av lagen och förordningen om radioanläggningar beviljar statsrådet koncession att utöva rundradioverksamhet för högst tio år.

Koncession för riksomfattande rundradioverksamhet har beviljats endast Oy. Yleisradio Ab., som i sin verksamhet får använda sig av MTV Oy. MTV Oy verkar med andra ord genom den koncession som beviljats Oy Yleisradio Ab. Den nuvarande koncessionen är i kraft fram till den 14 december 1999. MTV Oy har emellertid lämnat in ansökan om en egen koncession. Denna ansökan har generellt sett förordnats.

Antalet koncessioner som beviljats för lokal ljudrundradioverksamhet är för närvarande 60, varav sju är s.k. icke kommersiella lokalradio-bolag. I rätt många fall befinner sig dessa bolag i en svår ekonomisk situation.

För lokal televisionsverksamhet, som även

kallas närtelevisionverksamhet, har nio koncessioner beviljats. Det är sannolikt att verksamheten kommer igång mycket långsamt inom denna sektor. Man känner till endast två koncessionshavare som snarast på amatörbasis kommer att inleda sin verksamhet under den närmaste tiden.

I koncessionerna definieras i detalj förhållandet mellan koncessionshavaren och statsmakten samt de programpolitiska och ekonomiska förpliktelserna gällande rundradioverksamheten. Koncessionerna innehåller även begränsningar av allmän natur som avser programmens innehåll, bl.a. kvantiteten gällande reklam och egenproduktion.

Oy. Yleisradio Ab.

Oy. Yleisradio Ab:s verksamhet leds av bolagets förvaltningsråd som riksdagen väljer för en valperiod i sänder. På förvaltningsrådet, som har 21 medlemmar, ankommer bl.a. att anställa och entlediga generaldirektören, de övriga direktörerna samt biträdande direktörerna, att utse medlemmarna i direktionen och att övervaka den allmänna programverksamheten.

Oy. Yleisradio Ab. är indelad i två finskspråkiga televisionsenheter, i en radioenhet, en region- och nyhetsenhet samt en svensk enhet. Inom bolaget finns dessutom en resursenhet som ansvarar för bolagets teknik, ekonomi och förvaltning.

Bolaget förfogar över två televisionskanaler och sex radionät, av vilka fyra kanaler är riksomfattande (tre finskspråkiga och en svenskspråkig), vartill kommer mindre radionät för service på svenska och samiska. Bolaget har hyrt ut en tredje televisionskanal till MTV Oy. År 1992 hade bolaget 4 646 anställda.

Bolagets ekonomi är stabil. Den samhälls-ekonomiska situationen och utsikterna för de närmaste åren har dock försvagat den emotsedda inkomstfinansieringen för Oy. Yleisradio Ab:s del samt medfört ett nytt kostnadstryck. Likaså har osäkerhetsfaktorerna ökat i fråga om både inkomsterna och utgifterna. Bland dessa kan nämnas att antalet licenser visar tecken på att minska, vilket har minskade licensintäkter som följd. Till detta kommer den flytande finska marknaden, som leder till ökade kostnader för rätten att sända utländska program, samt den ökade konkurrensen vad gäller

framför allt rätten att sända sportprogram och de därmed förknippade prisstegringarna. Dessutom stiger olika offentliga avgifter, såsom t.ex. arbetslöshetsförsäkringspremien.

Under räkenskapsåret 1991/92 var bolagets intäkter sammanlagt 1 809,6 miljoner mark och kostnaderna sammanlagt 1 566,5 miljoner mark. Bolagets självförsörjningsgrad är 55,5 %.

Trots det skärpta ekonomiska läget har det varit möjligt att utvidga bolagets verksamhet. Före kanalreformen i televisionen, dvs. före ingången av 1993, uppgick sändningstiden för televisionsprogrammen till 6 200 timmar i året och programtiden till 5 359 timmar samt sändningstiden för radioprogrammen till 70 563 timmar i året. År 1993 kommer programtiden för televisionsprogrammen att vara uppskattningsvis ca 6 300 timmar, vilket innebär en ökning på ca 17,6 %. Radioprogrammen antas notera en sändningstid på 54 000 timmar år 1993. Bolaget uppger som sitt mål att dessutom uppnå ca 50 % nivå av den tid som används för tv-tittande.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Rundradioverksamheten i Skandinavien

Sverige

I Sverige fattas besluten om den riksomfattande rundradioverksamheten på lagstiftningsväg. Regeringen beviljar tillstånd för riksomfattande rundradioverksamhet. Med den som utövar verksamheten träffas ett detaljerat avtal innehållande villkoren för verksamheten. Ifrågavarande avtal godkänns i sista hand av riksdagen. Licensens storlek bestäms i lag.

Sveriges Radio (SR), som traditionellt står för den allmännyttiga servicen, hade en centraliserad organisation fram till år 1978, då SR omvandlades till en koncern bestående av moderbolaget (SR) och följande dotterbolag: televisionen för kanal 2 (SVT), lokalradio (LR), undervisningsprogrammen (UR) och riksradiion (RR). SR har privat ägarbasis: bildningsorganisationer äger 60 % av koncernen, tidningspressen äger 20 % och näringslivet 20 %.

Sedan ingången av 1993 är koncernen upplöst, samtidigt som nya självständiga offentliga radio- och televisionsbolag har grundats med

utgångspunkt i de gamla bolagen. LR och RR sammanfördes till det nya radiobolaget Sveriges Radio. UR och SVT kvarstod oförändrade. Det beslöts att moderbolaget skall upplösas. I fråga om bolagets ägarstruktur gjordes inga ändringar. Sveriges regering utnämner fyra medlemmar inklusive ordföranden av de nio medlemmar som bolagens förvaltningsråd består av. Bolagstämman utnämner två medlemmar. I förvaltningsråden ingår enligt lagen dessutom en verkställande direktör samt två företrädare för personalen.

Avtalen gällande de nya arrangemangen är i kraft till år 1996. Bolagens finansiering baserar sig på licenser och fördelningen mellan de olika bolagen är fixerad så att t.ex. SVT får 61,1 % av dessa medel. Samtidigt har man beslutat om andra arrangemang i anslutning till den offentliga sektorns finansiering.

Norge

I Norge beviljar regeringen koncessioner för den riksomfattande rundradioverksamheten. Stortinget beslutar om nya kanaler och stortinget bestämmer också om licensernas storlek.

I Norge ombesörjer Norsk Rikskringkasting (NRK) den traditionella allmännyttiga servicen. NRK förfogar över en televisionskanal och två radiokanaler; hösten 1993 får NRK sin tredje radiokanal. Finansieringen sker med hjälp av licenser. Dessutom inkluderar priserna på radioapparater sedan långt tillbaka en avgift som tillfaller NRK. Från att tidigare ha varit en fastare del av statsförvaltningen omvandlades NRK till en stiftelse 1988.

Danmark

I Danmark fattas besluten om den riksomfattande rundradioverksamheten på lagstiftningsväg. Något system som avser koncessioner existerar inte. Licensernas storlek bestäms av trafikministern på basis av det förslag som förvaltningsrådet vid Danmarks radio (DR) presenterar och som finansutskottet vid folkettingen har godkänt.

DR är en traditionell centraliserad organisation för allmännyttig service som är verksam inom både radio och television (en televisionskanal). Verksamheten finansieras uteslutande med licenser och bolaget får inte sända reklam.

DR:s organisation revideras för närvarande så, att den centraliserade verksamheten — t.ex. produktionstekniken — fördelas ansvarsmässigt på televisions- och radioverksamheten.

I Danmark finns dessutom den statliga televisionskanalen TV 2 som bedriver allmännyttig verksamhet och som är organiserad separat från DR. Kanalen inledde sin verksamhet 1988. Försäljningen av reklam ombesörjs av ett separat aktiebolag som staten äger. Kanalen finansieras i huvudsak med reklam, som dock sänds i begränsad omfattning. Omkring 20 % av finansieringen täcks med licenser.

DR och TV 2 är offentliga bolag som grundats med stöd av lag.

Annan rundradioverksamhet

Strukturen för rundradioverksamheten varierar relativt mycket från land till land. Här nedan följer en kort presentation av rundradio-systemen i vissa andra länder av närmast västeuropeiskt snitt. Dessa system kan schematiskt indelas i tre grupper.

I exempelvis Österrike, Nederländerna, Irland och Schweiz finns det alltså ett antingen formellt eller i praktiken offentligt monopol för rundradioverksamheten. Dessa monopol har inte motsvarande ställning beträffande lyssnarna eller tittarna, eftersom konkurrens uppstår i och med att tittarna ser på grannländernas TV-program samt följer med olika former av satellit- och kabeltelevisionsverksamhet. I fråga om små länder blir konkurrensen överhuvudtaget rätt stor.

I Belgien, Spanien, Portugal, Grekland och Italien existerar s.k. duopol. Detta innebär att man genom mediepolitiska beslut har sört för att det inom den offentliga och den privata sektorn skall finnas lika många licens- och reklamfinansierade televisionskanaler på marknivå (icke-satellit).

Blandsystem av den typ som Finland har finns bl.a. på Island samt i Frankrike, Tyskland och England. Med blandsystem avses i detta sammanhang att antalet offentliga och privata televisionskanaler inte är detsamma.

Internationellt samarbete inom olika organisationer

Oy. Yleisradio Ab. bedriver världsomfattande

samarbete med andra rundradiobolag inom den allmännyttiga servicen. Av central betydelse är samarbetet inom Europeiska rundradiounionen (The European Broadcasting Union; EBU). EBU:s verksamhet omfattar bl.a. nyhetsutbyte inom medlemsländerna, programsamarbete, gemensamma anskaffningar (t.ex. sportprogram) samt skötsel av programöverföring genom unionens förmedling. Bland aktuella projekt kan nämnas det pågående utvecklingsbistånd och den utbildning som riktar sig till rundradiobolag i Öst- och Mellaneuropa.

Propositionen och den europeiska utvecklingen

I Europa arbetar den offentliga och den privata rundradiosektorn i allmänhet sida vid sida och i en ömsesidig konkurrenssituation.

Den allmännyttiga rundradioverksamhetens ställning i Västeuropa är i likhet med verksamhets utveckling beroende av den mediepolitik som bedrivs i respektive land. Det är inte troligt att Europarådet eller Europeiska gemenskaperna kommer att ingripa i organiseringen av rundradiobolagen inom den allmännyttiga servicen, utan detta kommer medlemsstaterna själva att besluta om. Utvecklingen av denna service är dock inte beroende enbart av de politiska beslutsfattarna, utan också av rundradiobolagens förmåga att lyckas i sina strategier och i sin anpassning till den ökande konkurrensen.

Trots att det är sannolikt att konkurrensen kommer att öka inom den audiovisuella sektorn, tyder inga tecken på att man i Europa håller på att avstå från de rundradiobolag som bedriver allmännyttig verksamhet. Ett flertal europeiska länder stöder sig alltså på den offentliga verksamheten när de fattar sina beslut. Bland dessa länder kan nämnas Sverige, Norge, Danmark, Schweiz, Österrike och Nederländerna. En viktig orsak till detta är att den nationella programproduktionen i framför allt de små länderna ombesörjs uttryckligen av de offentliga rundradiobolagen, vilket i alla länder betraktas som en viktig identitets- och kulturfråga.

Europeiska gemenskaperna har i en av de uppskattningar som gjorts konstaterat att tyngdpunkten inom finansieringen av televisionsverksamheten kommer att förskjutas allt mer mot reklamintäkter. År 1989 stod licenserna för mera än hälften av utgifterna för den

audiovisuella servicen, men senast 1995 antas denna andel sjunka till en tredjedel. Den ökade reklamen gäller både den offentliga och den privata sektorn. Under de senaste åren har de offentliga televisionsbolagens rätt att sända reklam utvidgats i viss mån. Exempelvis engelska BBC har inte rätt att sända reklam och detsamma gäller de nordiska bolagen med undantag av danska TV 2. I Spanien och Portugal finns enbart reklamfinansierad offentlig rundradioverksamhet.

I uppskattningar som Europeiska gemenskaperna gjort är den allmänna utgångspunkten att licensernas realvärde inte stiger. Eftersom inkomstökningen har avstannat har de offentliga rundradiobolagen gått in för att utöka sina resurser genom att effektivera verksamheten och omorganisera den interna resursfördelningen.

Organiseringen av den offentliga rundradioverksamheten i Västeuropa uppvisar relativt stora variationer. I allmänhet har de offentliga rundradiobolagen dock en särskild struktur som grundar sig på lag. I fråga om rundradioföretagens förvaltning, utnämningsprocessen inom de centrala organen och organisationen på det praktiska planet har dock varje företag sin egen särprägel.

2.3. Bedömning av nuläget

Den riksomfattande televisionsverksamheten bedrivs över tre kanaler, av vilka MTV Oy använder en kanal räknat från ingången av 1993. Oy. Yleisradio Ab:s och MTV Oy:s samarbete grundar sig på ett grundavtal som år 1989 förnyades senast och som gäller till år 1999. MTV Oy utövar sin verksamhet via Oy. Yleisradio Ab:s koncession samt genom förmedling av rundradions programöverförings- och sändarnät. För detta betalar MTV-koncernen till Oy. Yleisradio Ab. särskild ersättning i enlighet med ett separat avtal. Ersättningen består av dels hyra för sändarnätet, dels en s.k. public service-avgift. De förpliktelser enligt vilka programbudgeten bör basera sig på public service-principen gäller inte till alla delar MTV Oy.

Den ovan beskrivna strukturen utgör grundstrukturen för den elektroniska kommunikationen i Finland. Denna struktur har fungerat bra. Trycket på inhemsk elektronisk

kommunikation ökar dock i takt med den ökade konkurrensen både på hemmaplan och från utländskt håll.

Public service-principen är inte längre en självklarhet. Vissa av dess element känns föråldrade och vissa grunder existerar inte ens längre. Å andra sidan har en del nya behov uppstått och för att tillfredsställa dem behövs allmännyttiga rundradiobolag. I dag krävs det att dessa bolag framför allt höjer sin effektivitet och förbättrar sin relation till allmänheten. Det är inte meningen att statsmakten skall börja styra innehållet i programmen, men däremot ankommer det på statsmakten att se till att det allmännyttiga rundradiobolaget är organiserat och finansierat på ett sådant sätt att medborgarna får tillgång till effektiv och högklassig public service inom den elektroniska kommunikationen.

Den utveckling som i Finland ägt rum på den elektroniska kommunikationens område har lett till att det allmänt anses motiverat att bevilja MTV Oy egen koncession. I detta sammanhang önskar man — även finansiellt — trygga den allmännyttiga rundradioverksamheten och därför föreslås det att lagstiftningen revideras på detta område.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Det primära syftet med den finländska mediepolitiken är att i landet upprätthålla ett sådant system för den elektroniska kommunikationen att varje finländare kan ta del av de rundradioprogram som är av central samhälls- eller betydelse. Ett av målen inom mediepolitiken är även att betjäna de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder. Denna princip är av särskilt stor betydelse i ett vidsträckt och gles bebyggd land. Om distributionsnätet dras upp enbart utgående från vad som är kommersiellt lönsamt, skulle stora delar av landet bli utan service.

Ett viktigt mål är även att se till att produktionen och utvecklingen av framför allt inhemsk skapande kultur kan tryggas. Att med hjälp av rundradioverksamheten göra Finland bekant utomlands kan likaså betraktas som ett viktigt syfte från samhällets synpunkt.

För uppnåendet av ovan nämnda mål är det

nödvändigt att det finns ett bolag som utövar rundradioverksamhet enligt public service-principen och vars ställning och finansiering är tryggade enligt lag.

3.2. De viktigaste förslagen

Det föreslås att lagen om Oy Yleisradio-Rundradion Ab skall innehålla stadganden om bolagets uppgifter, förvaltning och finansiering. Bolagets namn föreslås bli tvåspråkigt.

I propositionen föreslås att Oy Yleisradio-Rundradion Ab i framtiden skall arbeta direkt med stöd av lagen och utan särskild koncession.

Propositionens centrala innehåll består av en definition av det uppdrag i allmänhetens tjänst som påförs bolaget.

Genom propositionen eftersträvas en modernisering av bolagets förvaltning. Enligt förslaget skall förvaltningsrådet väljas för fyra år i sänder. Avsikten är att det till förvaltningsrådet skall kunna väljas även andra medborgare än sådana som är politiskt inriktade. I och med detta kan bolaget få nya möjligheter att bemöta den snabbt accelererande konkurrensen. Det föreslås att förvaltningsrådet skall ha rätt att av bolagets direktörer självständigt utnämna endast verkställande direktören, som har titeln generaldirektör. Förvaltningsrådet skall enligt förslaget utnämna styrelsen på förslag av verkställande direktören.

Enligt propositionen skall finansieringen av bolaget alltjämt basera sig på licensintäkter.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen påverkar inte statsekonomi och den har inte heller direkta verkningar i fråga om Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s ekonomi. Däremot öppnar propositionen möjligheter att planera bolagets verksamhet på basis av en tryggad ekonomi.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga direkta verkningar i fråga om personalen.

Avsikten är inte att genom lagen ingripa direkt i Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s organisation. Utvecklandet av organisationen bör ankomma på bolagets förvaltningsråd. Där- emot föreslås ändringar i fråga om direktörernas ställning; dessa ändringar gör det möjligt att övergå till modernare och mera företags- mässiga ledningsmetoder.

4.3. Miljöeffekter

Förslaget har inte några miljöeffekter.

4.4. Verknings för medborgarna

Inom rundradioverksamhet som baserar sig på public service tillämpas fullserviceprincipen. Detta innebär att verksamheten är mångsidig och allmän samt att programutbudet är omfattande och bevakar det mesta från nyheter till kulturprogram och underhållning.

I fullservicen ingår även regional service, dvs. att också de kulturella och ekonomiska regionerna inom landet skall erbjudas service som bevakar dessa regioners angelägenheter.

I fullservicen ingår likaså att producera service för landets andra språkgrupper än den finskspråkiga, dvs. för minoriteter och specialgrupper. Regeringsformen för Finland stadgar att språkgruppernas behov skall tillgodoses på lika grunder. Den svenskspråkiga rundradio- servicen är så gott som helt och hållet beroende av public service-principen, eftersom mål- gruppen inte räcker till för kommersiell pro- duktion. För de svenskspråkiga är det viktigt att i tillräcklig omfattning kunna följa med händelserna här i landet och ute i världen på sitt eget modersmål.

I Finland bor ca 6 000 samer. Numera är samernas behov att få den viktigaste informa- tionen via radio på sitt eget modersmål väl tillfredsställt.

I Finland finns också andra språkliga mino- riteter och flera sådana är sannolikt att vänta i framtiden. Också för dessa grupper bör service anordnas i sinom tid.

Barnen utgör den viktigaste speciella mål- gruppen inom rundradioverksamheten. Utan public service finns det risk för att barnpro- grammen blir beroende av enbart utländska produktioner.

Bland övriga minoriteter kan nämnas perso-

ner med nedsatt hörsel och de döva. Denna grupp på ca 500 000 personer betjänar text-tv dygnet runt.

Avsikten med lagförslaget är att inom public service trygga ett programutbud enligt full- serviceprincipen och att i detta utbud beakta både minoriteter och specialgrupper.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Revideringen av rundradiolagen har varit aktuell i olika skeden. Bl.a. arbetade en parla- mentarisk radio- och televisionskommitté under åren 1979 — 1984. Kommittén beredde bl.a. ett förslag till rundradiolag, som av olika orsaker dock inte ledde till lagstiftningsåtgär- der. Däremot resulterade kommitténs förslag i kabelsändningslagen som trädde i kraft 1987 och i radiolagen som stiftades 1988. Sistnämnda innehåller stadganden om bl.a. radiofrek- venser och radioanläggningar, definition av radioanläggningar, innehav och användning av radioanläggningar samt skyddande av radio- kommunikation mot störningar. Vidare har radioförvaltningen omorganiserats genom att man har grundat Teleförvaltningscentralen som ett ämbetsverk under trafikministeriet. Radio- lagen stadgar varken om innehållet i radiosänd- ningarna eller om de program som förmedlas inom rundradioverksamheten.

När riksdagen godkände radiolagen uttryck- te den önskemål om att regeringen i bråds- kande ordning bereder och i enlighet med regeringsprogrammet överlämnar ett förslag till rundradiolag. Rundradioverksamheten bör ba- seras på en lagstiftning som främjar produ- tionen av nationella radio- och tv-program, vidgar yttrandefriheten och som förhindrar en koncentration av medieutbudet. Vid bered- ningen av rundradiolagen bör särskilt avseende fästas vid att rundradioverksamheten stöds när det gäller att utveckla dels de kultur- och mediepolitiska förpliktelserna, dels en regionalt balanserad mediestruktur.

Med utgångspunkt i ovan beskrivna uttalan- de kartlade trafikministeriet möjligheterna att införa en ny rundradiolagstiftning, men av olika orsaker förverkligades planerna inte.

Hösten 1992 gav trafikministeriet en särskild utredningsman i uppgift att före utgången av samma år presentera ett förslag om den ställ-

ning som public service bör ha i 1990-talets etermedier. Utredningsmannen föreslog bl.a. att en ramlag gällande etermedierna stiftas och att denna lag skall stadga om de uppgifter som ankommer på public service och om Oy. Yleisradio Ab:s ställning. I de utlåtanden som gavs beträffande utredningen förordades stiftandet av en rundradiolag.

Lagförslaget har i huvudsak beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet, varvid diskussioner har förts med företrädare för bl.a. Oy. Yleisradio Ab.

5.2. Remissutlåtanden

I fråga om lagförslaget har separata remissutlåtanden inte begärts. Med tanke på beredningen har det ansetts att de utlåtanden förslog som gavs med anledning av den i avsnitt 5.1. avsedda utredningen "Julkinen palvelu 1990-luvun viestinnässä" (Public service i 1990-talets etermedier). Följande instanser och organisationer m.fl. gav sina utlåtanden beträffande utredningen: Samlingspartiet r.p., Centern i Finland r.p., Svenska Folkpartiet i Finland r.p., Finlands Kristliga Förbund r.p., Finlands Socialdemokratiska Parti r.p., Fin-

lands Landsbygds Parti r.p., Gröna Förbundet r.p., Vänsterförbundet r.p., finansministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, konsumentombudsmannen, konkurrensverket, Oy. Yleisradio Ab., MTV Oy, Suomen Viestintärahoytus Oy, Maakuntien Viestintä Oy, Sannoma Osakeyhtiö, Tidningarnas Förbund, Tidskrifternas Förbund, Suomen Kaapelitelevisio-liitto ry, Suomen Paikallisradioliitto ry, Centralförbundet för Finlands filmproducenter ry, Finlands filmstiftelse, Annonsörernas Förbund, Reklambyråernas Förbund rf, Kapiosto ry, Gramex ry, Teosto ry, Finlands Journalistförbund, Samarbetsdelegationen för Rundradions fackorganisationer, Folkets Radioförbund rf, Institutionen för kommunikationslära vid Helsingfors universitet, Institutionen för kommunikationsvetenskap vid Jyväskylä universitet, Institutionen för journalistik och masskommunikation vid Tammerfors universitet, Handels Centralförbund rf, Centralhandelskammaren, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf, Kyrkans informationscentral och delegationen för sameändren.

Utlåtandena innehåller omfattande bedömningar av rundradiosektorn och av behovet att trygga den rundradioverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s ställning.* I 1 mom. föreslås ett grundläggande stadgande om Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s ställning. Enligt stadgandet skall bolagets primära uppgift vara att bedriva allmännyttig rundradioverksamhet. Samtidigt konstateras det att Oy Yleisradio-Rundradion Ab har formen av aktiebolag. Avsikten är att lagen om aktiebolag (734/78) skall tillämpas i bolagets verksamhet till alla delar där undantag inte har stadgats i lagen om Oy Yleisradio-Rundradion Ab. I propositionen föreslås att bolagets namn blir tvåspråkigt.

Oy Yleisradio-Rundradion Ab bedriver traditionellt även sådan verksamhet som inte faller inom definitionen för allmännyttig rundradioverksamhet. En fortsatt verksamhet av detta slag, t.ex. uthyrning av överförings- och sändarnätet till MTV Oy, är ändamålsenlig med tanke på rundradioverksamheten i dess helhet. Enligt lagförslaget skall Oy Yleisradio-Rundradion Ab ha rätt att bedriva även annan verksamhet i enlighet med sin bolagsordning. Bolagsordningen kan på normalt sätt ändras genom bolagsstämmans beslut och med beaktande av vad som tilläts i de koncessioner som beviljats bolaget.

I 2 mom. föreslås att Oy Yleisradio-Rundradion Ab skall ha direkt på lag grundad rätt att bedriva rundradioverksamhet. Lagförslaget

innehåller en närmare definition av bolagets centrala uppgifter, vilket tidigare har varit beroende av koncessionen. Övervakningen av programverksamheten skall enligt förslaget alltså ankomma på det av riksdagen valda förvaltningsrådet. Förslaget anses motiverat av den anledningen, att det inom en överskådlig framtid inte förefaller troligt att koncession inte skulle beviljas för Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s allmännyttiga rundradioverksamhet. En lagstadgad rätt att bedriva rundradioverksamhet ger bolaget möjlighet att handha sitt uppdrag i allmänhetens tjänst på långsiktigare grunder och ekonomiskt tryggare än för närvarande. Detta skulle likaså göra debatten om legitimiteten beträffande mottagningslicenserna överflödigt.

2 §. *Bolagets ägoförhållanden.* Staten äger 99,98 % av Oy. Yleisradio Ab:s aktier. Enligt lagen skall statens andel vara minst nittio hundra delar av samtliga aktier. Dessa proportioner kan orsaka problem när det gäller minoritetsskyddet. Allmänt taget anses det fortfarande motiverat att staten bibehåller sin bestämmanderätt i bolaget. Med beaktande av dels den samhällsutveckling som ägt rum inom rundradioverksamheten, dels bolagets eventuella behov av kapital, anses det dock att det räcker om staten innehar en aktiemajoritet på 70 %. Härvid har staten fortfarande enkel majoritet i bolaget. Avsikten är dock inte att inleda försäljning av bolagets aktier.

3 §. *Bolagets förvaltningsområde.* Traditionellt är det trafikministeriet som har berett de ärenden gällande Oy. Yleisradio Ab. som behandlas i statsrådet. Den föreslagna paragrafen motsvarar gällande praxis. Enligt förslaget skall trafikministeriet ha allmän skyldighet att beakta verksamhetsbetingelserna för den allmännyttiga rundradioverksamheten i samband med att ministeriet bereder andra lösningar som hänför sig till rundradioverksamheten. Detta anses motiverat mot bakgrunden av särdragen i den allmännyttiga rundradioverksamheten. Det är också viktigt att trafikministeriet och undervisningsministeriet verkar i nära samarbete i beslut som är kulturpolitiskt betydande.

Det föreslås också att nuvarande praxis skall bibehållas, enligt vilken en företrädare för trafikministeriet har rätt att vara närvarande vid bolagets förvaltningsrådets sammanträden. Detta har visat sig vara en fungerande informationskanal mellan bolaget och ministeriet.

Ministeriets företrädare har endast rätt att vara närvarande och föra talan. Det är inte meningen att han skall bestämma om frågor som gäller programpolitiken.

2 kap. Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s förvaltning

4 §. *Bolagets förvaltningsorgan.* Paragrafen gäller bolagets centrala förvaltningsorgan. Enligt förslaget skall bolagets högsta ledning organisatoriskt kvarstå oförändrad.

5 §. *Förvaltningsrådet.* Bolagets förvaltningsråd har 21 medlemmar och det väljs av riksdagens elektorer för en period som motsvarar riksdagens valperiod. För närvarande fastställer statsrådet maximiantalet medlemmar i förvaltningsrådet. Det föreslås att antalet fastställs direkt i lagen till 21 medlemmar. Målet är att mindre uppmärksamhet skall fästas vid en persons partipolitiska förankring och att t.ex. sakkunskap beträffande kulturlivet kan ges allt större utrymme i förvaltningsrådet.

Enligt propositionen slopas statsrådets rätt att fastställa antalet medlemmar i förvaltningsrådet. Detta anses nödvändigt eftersom förvaltningsrådet är ett organ som väljs av riksdagen. Förvaltningsrådets mandatperiod skall enligt förslaget alltså uppgå till fyra år.

I 3 mom. stadgas om de kriterier enligt vilka medlemmarna i förvaltningsrådet skall väljas. Dessa kriterier har inte ändrats konkret jämfört med tidigare praxis.

I riksdagens befogenheter ingår inte att välja ordförande och vice ordförande i förvaltningsrådet. Det föreslås att dessa val alltså skall göras internt inom förvaltningsrådet. Det här motsvarar också gällande praxis.

Enligt nuvarande praxis har bolagets personal rätt att utse två representanter i förvaltningsrådet. Dessa har närvaro- och yttranderätt. Man har inte för avsikt att ändra på personalrepresentationen i den nya lagen.

6 §. *Förvaltningsrådets uppgifter.* I paragrafen föreslås stadganden om förvaltningsrådets uppgifter.

Förvaltningsrådets centrala uppgift är att välja bolagets verkställande direktör. Avsikten är att förvaltningsrådet skall välja verkställande direktören, vars mandatperiod skall vara begränsad till 5 år. Enligt förslaget skall bolagets styrelse väljas så, att verkställande direktören lägger fram ett förslag i saken för

förvaltningsrådet, som förrättar valet. Avsikten är att bolagets styrelse skall utgöras av personer som valts bland dess direktörer. Sammansättningen hos bolagets styrelse skall vara mångsidig. Dess medlemmar skall representera sakkunskap från olika sektorer inom samhällslivet, t.ex. näringslivet och kulturen. Också olika samhälleliga tankeriktningar skall beaktas. I styrelsen skall åtminstone televisions- och radioverksamheten samt den svenska enheten vara representerade. Personalrepresentationen i styrelsen skulle bibehållas i enlighet med speciallagarna och de avtal som bolaget gjort. Syftet med detta förfarande är att öka möjligheterna att leda bolaget ännu effektivare än tidigare.

I övrigt är det meningen att förvaltningsrådet i stort sett skall bibehålla sina nuvarande uppgifter. Förvaltningsrådet skall besluta om bolagets basorganisation samt om verksamhetens omfattning, framför allt i sådana fall där bolaget äger andra bolag eller där det inte är fråga om allmännyttig rundradioverksamhet. Vidare skall förvaltningsrådet besluta om ekonomiska projekt av central betydelse. Detta anses viktigt med tanke på bolagets långsiktiga förpliktelser.

Förslaget om att förvaltningsrådet skall övervaka den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte kan anses synnerligen viktigt. Avsikten är att förvaltningsrådet skall ha rätt att ge direktiv om programutbudet samt möjlighet att övervaka att lagar och anvisningar iakttas.

Vidare föreslås det att förvaltningsrådet skall ha rätt att på förslag av styrelsen besluta om grunderna och de allmänna villkoren för personalens anställningsförhållande. Trots att det med tanke på bolagets verksamhet vore mest ändamålsenligt att anpassa sig till de generella arbetsmarknadsvillkoren, kan särdragen i verksamheten ibland kräva att man tillämpar avvikande grunder.

Enligt förslaget skall förvaltningsrådet besluta om budgeten samt bevilja fullmakt att teckna bolagets firma. Vidare är det meningen att förvaltningsrådet skall granska och godkänna styrelsens verksamhetsberättelse. I sistnämnda uppdrag skall förvaltningsrådet givetvis beakta de anmärkningar som revisorerna eventuellt har gjort. Om revisorerna framför en anmärkning i fråga om förvaltningsrådets åtgärder, skall förvaltningsrådet i enlighet med

tidigare praxis lämna en förklaring till bolagsstämman.

Vidare föreslås det att förvaltningsrådet på samma sätt som tidigare skall övervaka att bolagsstämmans beslut verkställs samt handha ärenden i anslutning till bolagsstämman.

Enligt 2 mom. skall förvaltningsrådet ha rätt att behandla även sådana ärenden som inte nämns i 1 mom., men som styrelsen av ändamålsenlighetsskäl underställer förvaltningsrådet.

I 3 mom. stadgas om sammankallande av förvaltningsrådet till extra sammanträde. Detta stadgande motsvarar tidigare praxis.

7 §. *Styrelsens och verkställande direktörens uppgifter.* Rundradioverksamheten är föremål för en synnerligen mångfacetterad utveckling och ökande konkurrens. Det är viktigt att Oy Yleisradio-Rundradion Ab värnar om att denna verksamhet i allmänhetens tjänst bevarar sin nationella identitet. I det avseendet är programmets innehåll och förmåga att väcka intresse i blickpunkten, vilket i sin tur förutsätter yrkesskicklighet av de anställda. Den ekonomiska utvecklingen förutsätter för sin del att man reder sig med knappare ekonomiska resurser. Avsikten med propositionen är att erbjuda möjligheter att utveckla bolagets organisation så, att den allt mera påminner om organisationen i ett normalt aktiebolag. Häri genom kan man i bästa fall höja nivån på bolagets produkter och effektivera skötseln av ekonomin. Detta är orsaken till förslaget om att de normala bestämmelserna i lagen om aktiebolag skall tillämpas på styrelsen och verkställande direktören i Oy Yleisradio-Rundradion Ab.

3 kap. Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s uppgifter

8 §. *Allmännyttig verksamhet.* Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s primära uppgift är att handha allmännyttig rundradioverksamhet. I samband med beredningen av lagförslaget framgick det klart att någon heltäckande och entydig definition på detta begrepp inte står att finna. Trots det föreslås det att begreppet tas i bruk, eftersom avsikten är att betona särdraget i den verksamhet som finansieras med licenser. Paragrafen innehåller en definitionsliknande förteckning över de uppgifter som anses centrala när man talar om allmännyttig rundradioverksamhet. Gemensamt för dessa uppgifter är att

det inte skulle gå att finansiera dem på kommersiell basis och inte heller på någon ideologisk rörelses försorg — därtill är uppgifterna alltför mångfacetterade. Förteckningen gör inte anspråk på att vara fullständig när det gäller alla enskilda verksamhetssektorer, utan förvaltningsrådet kan precisera och komplettera förteckningen genom att lämna mera detaljerade anvisningar.

9 §. *Övriga uppgifter.* Enligt förslaget skall bolagsstämman ha rätt att besluta att bolaget bedriver även annan verksamhet än rundradioverksamhet i allmännyttigt syfte. Det föreslås att bolagsordningen i dylika situationer ändras i överensstämmelse med beslutet. Eftersom det inte anses ändamålsenligt att denna affärsverksamhet finansieras med licensmedel, föreslås det att den skall förpliktas att ha separat bokföring.

10 §. *Förbud mot reklam.* I paragrafen föreslås att reklam skall vara förbjuden i Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s program. Eftersom bolaget har påförts förpliktelser enligt 9 § gällande allmännyttig verksamhet och då finansieringen av bolaget tryggas genom licenssystemet, anses det inte motiverat att ge bolaget särskild rätt att sända reklam.

Det föreslås emellertid att statsrådet skall ha rätt att bevilja undantagstillstånd för reklam-sändningar när det gäller finansieringen av sändningskostnader för exempelvis kostsamma evenemang som intresserar den stora allmänheten.

4 kap. Finansieringen av Oy Yleisradio-Rundradion Ab

11 §. *Radiofonden.* De grundläggande stadgandena om radiofonden finns i lagen angående radioanläggningar (8/27) och i författningar som utfärdats med stöd av den, vilka alltså förblir i kraft. En helhetsbild av finansieringen av Oy Yleisradio-Rundradion Ab förutsätter att det i lagförslaget tas med stadganden om radiofonden och mottagningslicenser i form av hänvisningar till lagen angående radioanläggningar. Dessa stadganden motsvarar nuvarande praxis. Det föreslås att Teleförvaltningscentralen skall fortsätta att förvalta radiofonden. I sitt arbete använder Teleförvaltningscentralen dataservice och postservice som den köper hos Post- och televerket.

I 2 mom. anges de ändamål för vilka fondens medel får användas utöver finansieringen av den allmännyttiga rundradioverksamheten.

Enligt förslaget i 3 mom. skall i radiofondens förvaltning alltjämt i tillämpliga delar iakttas bestämmelserna om statens bokföring och betalningsrörelse.

Det föreslås att statsrådet i likhet med tidigare praxis årligen skall fastställa radiofondens dispositionsplan.

12 §. *Mottagningslicenser.* Propositionen innehåller inga ändringar i stadgandena om televisionslicenser. Enligt förslaget skall de medel som behövs för finansieringen av den allmännyttiga rundradioverksamheten också i framtiden uppbäras med stöd av statsrådets beslut hos dem som innehar rundradiomottagare.

Avsikten är att nuvarande praxis, enligt vilken avgift uppbärs för televisionsmottagare, skall kvarstå oförändrad. Statsrådet skall vidare ha rätt att, alltjämt med stöd av 4 § 1 mom. lagen angående radioanläggningar, besluta om avgiftens storlek och om de skillnader i avgiften som kan bero på varierande programutbud. Meningen är att mottagningslicensen också i fortsättningen skall kunna variera från kommun till kommun, eftersom man härigenom kan täcka de särskilda kostnaderna för TV 4.

13 §. *Andra avgifter.* I förslaget ges statsrådet rätt att vid behov besluta att till radiofonden skall uppbäras även andra avgifter i anslutning till rundradioverksamheten. Syftet är att möjliggöra användning av även andra inkomstkällor till radiofonden. En sådan möjlighet anses nödvändig för tryggandet av rundradioverksamheten i allmännyttigt syfte.

5 kap. Särskilda stadganden

14 §. *Närmare stadganden.* Avsikten är att närmare stadganden om verkställigheten av lagen skall utfärdas genom förordning.

Finland undertecknade den 26 november 1992 den av Europarådet antagna Europakonventionen om television över gränserna. Finland har dessutom varit med om att ingå avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) och har även den 18 mars 1992 ansökt om medlemskap i Europeiska gemenskaperna.

Bland annat genom dessa avtal kommer

Finland att förbinda sig till en del internationella avtal som gäller rundradioverksamheten. Det är nödvändigt att man smidigt kan utfärda de bestämmelser i anslutning till Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s verksamhet som behövs om både dessa och senare avtal i saken.

6 kap. Ikraftträdande

15 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Tidpunkten sammanfaller med inledandet av Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s räkenskapsår, varför eventuella ändringar i bolagets bokföring eller verksamhet kan göras på ett flexibelt sätt. Det föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

16 §. *Stadganden som upphävs.* Eftersom den föreslagna lagen innehåller de stadganden som ingår i gällande lag om Oy. Yleisradio Ab., föreslås det att den tidigare lagen upphävs.

I och med att Oy. Yleisradio Ab. säljer programöverföring till andra bolag, föreslås det att 6 § 1 mom. telelagen (183/87) upphävs, varmed Oy. Yleisradio Ab:s programöverföringsnät har beviljats undantag från koncessionsplikt. Förslaget är motiverat av den anledningen att de teleinrättningar som är verksamma på olika håll i landet säljer motsvarande programöverföringstjänster i form av allmänna teletjänster, varvid Oy Yleisradio-Rundradion Ab i egenskap av teleinrättning blir tvungen att konkurrera med dessa inrättningar.

17 §. *Övergångsstadgande.* Eftersom den föreslagna lagen till alla delar ersätter den koncession som tidigare beviljats Oy. Yleisradio Ab., föreslås det att koncessionen skall upphöra i och med att lagen träder i kraft, varvid dessa två inte tidsmässigt överlappar varandra.

För att Oy. Yleisradio Ab:s förvaltning skall kunna fortgå utan avbrott, föreslås det att förvaltningsrådet skall fortsätta sitt arbete till utgången av sin mandatperiod.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att med stöd av lagen om Oy

Yleisradio-Rundradion Ab utfärda en förordning med preciseringar om de praktiska arrangemangen kring bolagets verksamhet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994.

Med beaktande av den snabba utvecklingen inom rundradioverksamheten meddelar regeringen att avsikten är att följa med lagens funktionsduglighet och vid behov vidta åtgärder i ärendet.

4. Lagstiftningsordning

Den lag som tidigare gällt Oy. Yleisradio Ab., dvs. lagen angående rätt för statsrådet att till ett aktiebolag överlåta den egendom, som för rundradioverksamheten till staten anskaffats, har ändrats genom lag (774/48) som har behandlats i den ordning som stadgas i 67 § riksdagsordningen. En strängare lagstiftningsordning ansågs härvid motiverad, eftersom ändringen innebar att riksdagen gavs rätt att utse medlemmarna i förvaltningsrådet. Lagen har därefter ändrats två gånger och i dessa skeden har det inte ansetts att den bör behandlas i grundlagsordning, eftersom omfattande ändringar inte gjorts i riksdagens uppgifter.

Enligt propositionen skall riksdagen välja medlemmarna i förvaltningsrådet för en fyraårsperiod. Regeringen anser att detta inte ändrar riksdagens uppgifter inom bolagets förvaltning och att den nu föreslagna lagen kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt kap. VI (1077/91) i den gällande Regeringsformen för Finland kan en fond som står utanför budgeten inte bildas genom en vanlig lag. När det gäller radiofonden är det dock inte fråga om bildande av en ny fond och inte heller om ombildning av fonden. Därför anser regeringen att den lag som avses i propositionen kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Oy Yleisradio-Rundradion Ab

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s ställning

Oy Yleisradio-Rundradion Ab är ett aktiebolag som bedriver allmännyttig rundradioverksamhet. Oy Yleisradio-Rundradion Ab kan även bedriva annan verksamhet i enlighet med sin bolagsordning.

Bolaget har rätt att utan koncession enligt lagen angående radioanläggningar (8/27) bedriva rundradioverksamhet över de kanaler och frekvenser som bolaget i behörig ordning har tilldelats eller i framtiden tilldelas. I fråga om tekniska anläggningar som behövs i verksamheten tillämpas radiolagen (517/88) och telelagen (183/87).

2 §

Bolagets ägoförhållanden

Av Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s aktier skall i statens ägo och besittning finnas ett antal som utgör minst 70 procent av samtliga aktier i bolaget och av det röstetal som samtliga aktier medför. Bolagsordningen skall innehålla sådana bestämmelser att det allmänna intresset tryggs.

3 §

Bolagets förvaltningsområde

Bolaget hör till trafikministeriets förvaltningsområde. Trafikministeriet skall beakta verksamhetsbetingelserna för den allmännyttiga rundradioverksamheten i samband med att ministeriet utvecklar den övriga rundradioverksamheten.

En företrädare för trafikministeriet har rätt att vara närvarande och yttra sig vid förvaltningsrådets sammanträden.

2 kap.

Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s förvaltning

4 §

Förvaltningsorgan

Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s förvaltningsorgan är förvaltningsrådet och styrelsen.

5 §

Förvaltningsrådet

Bolaget skall ha ett förvaltningsråd bestående av 21 medlemmar.

Riksdagen väljer medlemmarna i förvaltningsrådet. Valet förrättas av riksdagens elektorer med tillämpning av proportionellt valsätt. Medlemmarna väljs för fyra år i sänder. Till medlemmar i förvaltningsrådet skall väljas personer som är förtrodda med konstnärlig verksamhet, kulturarbete, näringslivet och ekonomiska frågor samt medborgare som företräder olika samhällsgrupper och språkgrupper.

Förvaltningsrådet utser inom rådet en ordförande och en vice ordförande.

6 §

Förvaltningsrådets uppgifter

På förvaltningsrådet ankommer att

1) anställa och entlediga bolagets verkställande direktör för en period på fem år samt fastställa hans lön och andra till befattningen anslutna villkor,

2) på framställning av verkställande direktören anställa och entlediga medlemmarna i bolagets styrelse så, att styrelsen till sin sammansättning är mångsidig och att bland annat olika samhällsgrupper och båda språkgrupperna är företrädade inom den, samt fastställa deras löner och andra till uppdraget anslutna villkor,

3) besluta om omfattningen av bolagets

verksamhet, om bolagets basorganisation och principerna för den högsta ledningens arbetsfördelning, om förvärv och försäljning av aktier i andra bolag samt om de viktigaste ekonomiska projekten,

4) övervaka i synnerhet den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte,

5) på förslag av styrelsen besluta om grunderna och de allmänna villkoren för personalens anställningsförhållande,

6) besluta om budgeten för följande år,

7) bevilja fullmakt att teckna bolagets firma,

8) granska och godkänna styrelsens verksamhetsberättelse,

9) avge förklaring med anledning av revisorernas anmärkningar,

10) övervaka att bolagsstämman beslut verkställs, samt

11) sammankalla bolagsstämman och bereda ärenden som skall behandlas av bolagsstämman.

Förvaltningsrådet kan även avgöra andra ärenden som styrelsen underställt detta.

Förvaltningsrådet skall inom en månad sammankallas för att behandla ett angivet ärende, om en tredjedel av medlemmarna skriftligen begär detta av ordföranden.

7 §

Styrelsens och verkställande direktörens uppgifter

På styrelsen och verkställande direktören tillämpas bestämmelserna i lagen om aktiebolag.

Verkställande direktören har titeln generaldirektör.

3 kap.

Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s uppgifter

8 §

Allmännyttig verksamhet

Oy Yleisradio-Rundradion Ab:s uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande programutbud för alla på lika villkor.

Den allmännyttiga verksamheten skall särskilt

1) stödja en fungerande demokrati genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner i samhällsfrågor, även för minoriteter och specialgrupper,

2) stödja och utveckla den inhemska skapande kulturen och förmedla dess resultat till allas förfogande,

3) främja programutbudets allmänbildande karaktär, stödja medborgarna i deras studier samt tillhandahålla andaktsprogram,

4) behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder i programverksamheten och tillhandahålla tjänster på samiska och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet,

5) bereda sig på att sköta rundradioverksamheten under undantagsförhållanden, samt

6) sända finländska program och förmedla nyheter och program mellan Finland och andra länder.

9 §

Övriga uppgifter

Bolagsstämman kan besluta att ändra bolagsordningen så, att bolaget kan bedriva även annan verksamhet än rundradioverksamhet i allmännyttigt syfte. Denna verksamhet skall i bokföringshänseende organiseras separat från den ovan nämnda rundradioverksamheten.

10 §

Förbud mot reklam

Oy Yleisradio-Rundradion Ab får inte på de radio- och tv-kanaler som den förfogar över sända affärsreklam eller annan därmed jämförbar reklam. Statsrådet har dock rätt att av särskilda skäl bevilja Oy Yleisradio-Rundradion Ab rätt att i samband med program sända affärsreklam eller annan därmed jämförbar reklam.

4 kap.

Finansieringen av Oy Yleisradio-Rundradion Ab

11 §

Radiofonden

För finansieringen av den allmännyttiga rundradioverksamheten och för främjande av rundradioverksamheten finns i enlighet med lagen angående radioanläggningar (8/27) statens radiofond, som står utanför statsbudgeten och förvaltas av Teleförvaltningscentralen.

Ur radiofondens medel betalas också kostnaderna för indrivningen av avgifter till fon-

den, inspektioner, lönerna till förvaltningsrådets medlemmar samt för det allmänna utvecklandet av den allmännyttiga rundradioverksamheten.

I radiofondens förvaltning skall i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas eller bestäms om statens bokföring och betalningsrörelse. På förslag av trafikministeriet fastställer statsrådet årligen radiofondens dispositionsplan.

12 §

Mottagningslicenser

De avgifter och dröjsmålsavgifter som betalas för tillstånd till användning av radioanläggningar som är avsedda för mottagning av rundradiosändningar uppbärs i enlighet med lagen angående radioanläggningar (8/27) till statens radiofond.

13 §

Andra avgifter

Statsrådet kan besluta om uppbärande till radiofonden även av andra avgifter i anslutning till rundradioverksamheten.

5 kap.

Särskilda stadganden

14 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Trafikministeriet har rätt att, i enlighet med de internationella avtal som är förpliktande för Finland, i anslutning till rundradioverksamheten utfärda bestämmelser för Oy Yleisradio-Rundradion Ab.

6 kap.

Ikraftträdande

15 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

16 §

Stadganden som upphävs

Genom denna lag upphävs

1) lagen den 18 maj 1934 angående rätt för statsrådet att till ett aktiebolag överlåta den egendom, som för rundradioverksamheten till staten anskaffats (216/34), samt

2) 6 § 1 mom. telelagen av den 20 februari 1987 (183/87).

17 §

Övergångsstadgande

Den koncession för rundradioverksamhet som statsrådet beviljat Oy. Yleisradio Ab. upphör att gälla när denna lag träder i kraft.

Det förvaltningsråd som den 16 april 1991 valts till Oy. Yleisradio Ab. fortsätter efter att denna lag har trätt i kraft sin verksamhet till utgången av den pågående mandatperioden såsom ett sådant förvaltningsråd som avses i denna lag. Förvaltningsrådet gör avgörandena om övergångsperioden gällande den utsedda ledningen som inledde sin fem års verksamhetsperiod den första januari 1990. Övergångsperioden anses vara avslutad i slutet av år 1994.

Helsingfors den 7 september 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Trafikminister *Ole Norrback*